

Miljösamverkan

VÄSTRA GÖTALAND

www.miljosamverkan.se

Projektledare

Lasse Lind

tel 0532-714 47

lind.lasse@telia.com

Biträdande projektledare

Cecilia Lunder

tel 031-60 58 95

cecilia.lunder@o.lst.se

Kansli

Västra Götalandsregionens Miljösekretariat, Borås

Miljösamverkan

VÄSTRA GÖTALAND

- Är ett projektsamarbete sedan 1999 mellan
  - › Länsstyrelsen
  - › Västra Götalandsregionen
  - › Länets kommunförbund
  - › Kommunerna i länet
- Syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet och ska ge stöd både till myndighetsutövning (tillsyn) och till informativa och uppmanande insatser
- Arbetar med ett antal delprojekt - olika aktuella miljö- och hälsoskyddsfrågor
- Ger stöd främst till miljökontoren, men i flera delprojekt även till andra i den kommunala verksamheten

Delprojekt Inomhusmiljö

Har funnits med varje verksamhetsår

Handledningar

Kurser

Information

Tillsynskampanj – skolor och förskolor

Projektgrupp Inomhusmiljö

Ett tiotal personer som representerar:

miljökontor

fastighetsförvaltare

Folkhälsokommittén

Länsstyrelsen

Arbetsmiljöinspektionen

Inomhusmiljö - Handledning 1999

Inomhusmiljö

Handledning

mars 1999

- ett stöd i arbetet för en bättre inomhusmiljö **dels** för miljökontorens tillsyn **dels** för verksamhetsutövare och förvaltares egenkontroll m.m.
- bör också kunna vara av intresse för företags- och skolhälsovård m.fl.
- bygger till stora delar på material som tagits fram tidigare, bl.a. Svenska Kommunförbundets "Frisk Inomhus" och SPs "Att undersöka innemiljö"

Miljösamverkan
98

Handledningens fyra delar

A Tillsynshandledning innemiljö bostäder

Riktat sig enbart till miljökontoren

B Hantering av innemiljöfrågor i skolor, förskolor och andra lokaler

Riktat sig till miljökontoren, verksamhetsutövare (t.ex. skolförvaltningar och dagisföreståndare) och förvaltare/fastighetsägare.

C Undersökning av innemiljö. Metoder och jämförelsevärden.

D Kortfattad redovisning av lagstiftning om inomhusmiljö

Bör fortfarande vara ett bra stöd och uppslagsbok, men vissa regler har ändrats, och checklistan för kontrollrond har nu ersatts

Del B

Hantering av innemiljöfrågor i skolor, förskolor och andra lokaler - ett programförslag

- **Samverkansmodell**

Samrådsgrupp, "Friska-hus-grupp" bör bildas! Ska följa innemiljön, verka för att problem utreds och åtgärdas och delta i planeringen inför ny- och ombyggnader

- **Hur innemiljön följs och problem förebyggs**

Egenkontrollprogram med kontrollronder. Miljönämndens tillsyn. Rumsföreskrifter. Checklistor för tillsyn och för egenkontroll.

- **Hantering av uppkomna innemiljöproblem**

Schema med arbetsmodell för hur utredningar bör bedrivas.

- **Rutiner för att säkerställa god innemiljö vid ny- och ombyggnad**

Kortfattade kom-ihåg-punkter och litteraturtips

Samrådsgrupp för innemiljö

Förslag/exempel på sammansättning

Skolförvaltningen	Ansvarig för verksamheterna och deras miljö. Kan verksamheterna
Barnomsorgsförvaltningen	— ” —
Fastighetsförvaltning el. fastighetsbolag	Svarar för lokalernas underhåll och drift, inklusive lokalvård. Även projektering eller beställare av ny- och ombyggnad. Kan lokalerna. Kan utföra en del mätningar.
Skolhälsovård och/eller företagshälsovård	Medicinskt kunnande. Har kännedom om ohälsa, t.ex. allergier, på skolorna. Företagshälsovården kan ofta utföra även komplicerade mätningar.
Miljönämnd / miljöförvaltning	Tillsynsansvar enligt miljöbalken. Kunskaper om innemiljö och undersökningar. Kan utföra vissa mätningar.
Byggnadsnämnd	Tillsynsansvar för att OVK genomförs. Hanterar bygglov och bygganmälan. Kunskaper om byggnadsfysik och innemiljö
Folkhälsosamordnare	Kunskaper om hälsopåverkande faktorer, hälsoläget i kommunen m.m.
Personalen - skyddsombud	Kunskap om personalens synpunkter på arbetsmiljön/innemiljön.
Skolelever/elevskyddsombud	Kunskap om elevernas synpunkter på arbetsmiljön/innemiljön.

Rumsföreskrifter

Exempel på skylt i klassrummet

1. Ventilationskapaciteten innebär följande begränsning för detta rums användning:

*I detta rum får högst 30 personer samtidigt vistas.
Paus med utrymning och vädring måste ske minst var 60:e minut.*

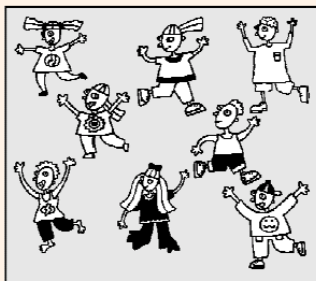
2. För att lokalvården ska fungera som avsett måste följande vara ordnat när rummet lämnas:

- *Stolar upphängda på bänkar*
- *Papper, böcker och grövre skräp bortplockat från golv, bänkar, och fönsterbänkar*
- *El- och datorsladdar upplyfta från golvet*
- *.....*

Vid problem med ventilation, värme, belysning ring vaktmästare tel 12345

Vid problem med lokalvården ring städledare tel 45678

INOMHUSMILJÖ 2002 - HANDLEDNING FÖR
TILLSYN AV SKOLOR OCH FÖRSKOLOR

Oktober 2002

Handledningen Inomhusmiljö 2002

Bygger på/anknyter till två
andra handledningar:

- **Inomhusmiljö, handledning (1999)**
- **Egenkontroll och systemtillsyn (2002)**

Användes i en [tillsynskampanj](#)
oktober 2002 – mars 2003

Syfte: Granska verksamheternas
egenkontroll, med hjälp av
systemtillsyn

Några slutsatser efter tillsynskampanjen och en enkät till miljökontoren 2003

- Innemiljöarbetet ligger fortfarande på en för låg nivå, både hos miljökontoren och hos dem som ansvarar för innemiljön d.v.s. verksamhetsutövare och förvaltare, kanske dock något bättre hos förvaltarna än hos verksamhetsutövarna.
- Verksamhetsutövarna lever dåligt upp till sitt ansvar att bedriva en systematisk egenkontroll.
- Miljösamverkans stöd genom handledningarna som getts ut fungerar. Men det är inte tillräckligt.

**Men goda exempel och bra initiativ finns,
också i vårt län**

Inte "bara" innemiljö

Inte bara hälsoskydd enligt miljöbalken
också

- miljöskydd
- resurshushållning
- arbetsmiljö
- brandskydd

..... och mer ändå

som verksamheterna **obligatoriskt** måste ha rutiner för att själva kontrollera och följa upp vad gäller **miljö, hälsa och säkerhet**

Många kontroller blir det!

- **Egenkontroll enligt miljöbalken (hälsoskydd, miljöskydd och resurshushållning)**
- **Systematiskt arbetsmiljöarbete**
- **Brandskydd och säkerhet (systematiskt brandskyddsarbete, elrevision m.m.)**
- **Livsmedel, egenkontrollprogram**
- **Obligatorisk ventilationskontroll (OVK)**

och kanske frivilliga system som skolan, förvaltaren eller kommunen tillämpar:

- **Miljöledning**
- **Miljödiplomering**
- **”Grön Flagg”**
- **”Miljöskola”**

.....

Lösningen?

- Integrera, samordna till **ett** gemensamt **egenkontrollprogram för hälsa, miljö och säkerhet!**

Att olika myndigheter har tillsyn över olika delar är inget hinder för det

- **Samverka och klargör ansvarsfördelningen, särskilt mellan skola och fastighetsförvaltning!**

Men den viktigaste förutsättningen för att det sedan ska fungera är ...

Ledningens engagemang!

Verksamheten
(rektor, barn- och utbildningsnämnd)
har dock alltid ett övergripande ansvar

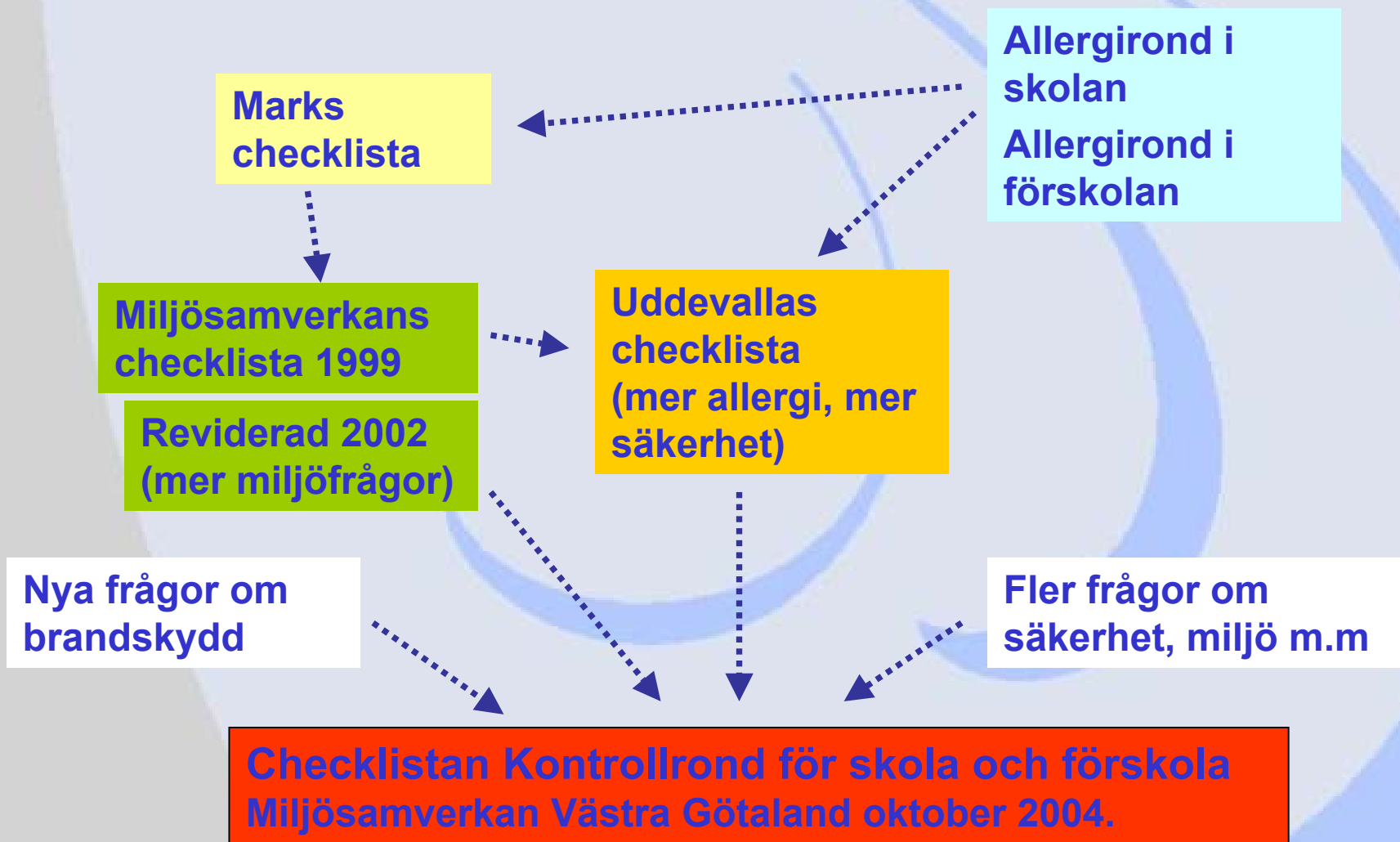
Egenkontrollen omfattar bl.a.

- **Dokumentation av vilka kontroller som ska utföras, när och hur**
- **Dokumenterad ansvarsfördelning för hälsa, miljö och säkerhet**
- **Ansvariga utsedda som bevakar att man har tillgång till aktuella lagar och regler**
- **Dokumenterad riskbedömning av verksamheten**
- **Rutiner/beredskap för utredning och åtgärder av brister**
- **Rutiner för hur klagomål tas emot och behandlas**
- **Rutiner för uppföljning**
- **Rutiner för rapportering (internt och till myndigheterna)**

Kontrollrond

- **Kan vara *ett* viktigt inslag i egenkontrollen**
- **En integrerad kontrollrond kan ta upp "alla" frågor om hälsa, miljö och säkerhet**
- **Kan då ersätta separata allergironder, skyddsronder, fastighetsronder m.m.**
- **Genomförs tillsammans av flera personer med olika kompetens och ansvarsområden**

Checklista för kontrollrond

Checklistans innehåll, översikt

Inledning med förklaring av syfte, tips för ifyllande m.m.

A Allmän del	
1 ex för hela verksamheten	
A1 Basuppgifter	
A2 Skolgård/utemiljö	
A3 Miljön utanför skolans gård	
A4 Tobak	
A5 Hälsa / allergi	
A6 Kemikalier	
A7 Miljöanpassning, resurshushållning och kretslopp	
A8 Anläggningar som kan medföra miljöpåverkan	
A9 Dokumentation och ansvar för kontroller	

D Åtgärdslista	

B Byggnad	
Antal byggnader som kontrollerats	
B1 Basuppgifter	
B2 Hygienisk standard och ventilation	
B3 Säkerhet	
B4 Underhåll och skick	

C Lokal	
Antal lokaler som kontrollerats	
C1 Basuppgifter	
C2 Sol, ljus, färgsättning	
C3 Ljudmiljö	
C4 Klimat, luftkvalitet, fukt, besvär	
C5 Inredning, material, utrustning m.m.	
C6 Lokaler med speciella krav	
C7 Städning	
C8 Övrigt	

Bilaga: Författningar och förslag på litteratur till stöd för bedömningar m.m, samt webbplatser

Exempel (ca 1/50 av checklistan)

B2 Hygienisk standard och ventilation	Text eller Ja/Nej eller kryss	Not
Antal toaletter i eller nära byggnaden		
Är antalet toaletter tillräckligt?		
Toalettutrymmenas underhåll och rengöring/städning är bra?		
Underhåll och rengöring/städning av andra gemensamma utrymmen (korridorer, entréhallar etc) är bra?		
Finns ändamålsenliga städutrymmen med utslagsvask etc. för byggnadens behov		
Förvaras material på städvagnar på ett sådant sätt att eleverna inte kommer åt det?		
Finns aktuellt städschema omfattande alla utrymmen i byggnaden?		
Är städschemat tillgängligt för alla?		
Obligatorisk ventilationskontroll (OVK) utförd av behörig kontrollant?		
Utfördes senast år		
finns påtalade brister som inte åtgärdats?		
Finns och tillämpas rutiner för fortlöpande tillsyn och underhåll av ventilationsanläggningen?		
Finns erforderliga larm för felfunktion installerade i ventilationsanläggning-		

Checklistan

- **Mycket omfattande – men det *är* mycket som måste kontrolleras**
- **Avsedd för en grundlig kontrollrond t.ex. vartannat - vart tredje år**
- **Renodlad frågelista – ger inga anvisningar om riktvärden eller annat stöd för bedömningar**
- **Har en enkel layout – lätt att bearbeta och göra egna tillägg**
- **Kan fyllas i på dator eller på papper**

Observera

- **Ett negativt resultat på en kontrollpunkt innebär inte *alltid* att åtgärder krävs.**
- **Om åtgärder måste vidtas kan ibland bero på vilka som brukar lokalen, eller andra omständigheter**
- **Stöd för bedömningar kan fås via litteraturlistan i checklistans bilaga**
- **Verksamheterna måste också se till att ha kompetens för att kunna bedöma miljö, hälsa och säkerhet.**
- **Checklistan kan behöva kompletteras av verksamheten själv med frågor för speciella lokaler m.m.**
- **Checklistan kan säkert utvecklas och kompletteras också i övrigt**

Checklistan

Finns på www.miljosamverkan.se klicka Inomhusmiljö
(finns även under Allergi på Folkhälsokommitténs webbplats)

Som doc-fil för att arbeta i och för egen bearbetning

Som pdf-fil för överblick och för utskrift

Uppdaterade versioner kan komma efterhand

Tipsa oss gärna om förbättringar!